

TÜRKİYE, KATAR, SUUDİ ARABİSTAN VE ENDONEZYA'DAKİ İSLAMİ BANKALARIN PERFORMANSLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

COMPARISON OF ISLAMIC BANKS' PERFORMANCE IN TURKEY, QATAR, SAUDI ARABIA AND INDONESIA

Yücel AYRIAY*

Meltem KILIÇ**

İsmet BOLAT***

Öz

İslami bankalar, küresel boyutta yaşanan mali krizlerden daha az etkilendiklerinden dolayı tüm dünyada geleneksel bankalara göre daha fazla tercih edilmeye başlanmıştır. Bunun en önemli nedeni olarak, İslami bankaların faizsiz bankacılık sistemini kullanmaları ve daha çok reel sektöre yönelik bir yatırım mantığına sahip olmaları gösterilmektedir. Faizsiz bankacılık sektöründe dünyanın birçok yerinde faaliyet gösteren İslami bankaların aktif büyüklükleri ve sektör içindeki payı her geçen gün artmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye, Katar, Suudi Arabistan ve Endonezyadaki İslami bankaların finansal performans oranlarını açıklamak ve ülkelerdeki İslami bankaların finansal performanslarını karşılaştırmaktır. Bu kapsamda, Türkiye, Katar, Suudi Arabistan ve Endonezyadaki İslami bankaların 2011-2017 yılları arasındaki aktif karlılık oranları, öz sermaye karlılık oranları, verimlilik oranı, faaliyet kaldıracı oranı, çeşitlendirme derecesi, ücret gelirleri, öz sermaye çarpanı oranı, kredi büyümesi ve yeniden yatırım oranı ortalamaları incelenmektedir. Ayrıca, performans oranlarının ülke ortalamaları alınarak ülke bazında karşılaştırma yapılmaktadır. Çalışmanın sonucunda, faaliyet kaldıracı, kar payı dışı gelir/Faaliyet geliri ve ücret geliri oranların en yüksek olduğu ülke Suudi Arabistan iken en düşük olduğu ülke Katar olarak bulunmuştur. Verimlilik değerleri incelendiğinde en yüksek verimliliğe sahip ülke Endonezya olarak bulunmuşken, en düşük etkinlik değerine sahip ülkenin Katar olduğu tespit edilmiştir. Toplam aktif/öz sermaye, kredi büyümesi ve aktif karlılığı en yüksek olan ülkenin Türkiye, en düşük olan ülkenin ise Suudi Arabistan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En yüksek Öz sermaye karlılığı ve yeniden yatırım oranına sahip olan ülkenin

* Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Orcid Id: 0000- 0001-5148-391X

** Dr., Orcid Id: 0000-0001-8978-9076

*** Öğr. Gör., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Göksun Meslek Yüksek Okulu, Dış Ticaret Bölümü, Orcid Id: 0000-0002-5502-6211

Endonezya olduğu tespit edilmiştir. En dūřuk öz sermaye karlılığı ve yeniden yatırım oranına sahip olan ũlke olarak ta Suudi Arabistan bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İşlami Banka, Finansal Performans, Finansal Rasyolar

Jel Kod: G21, G39, L25

Abstract

Islamic banks are less favored by the global financial crises, thus becoming all over the world more preferred than traditional banks. The most important reason for this is the use of interest-free banking system by Islamic banks and the fact that they have an investment logic toward the real sector. In the interest-free banking sector, the asset size and share of Islamic banks operating in many parts of the world are increasing day by day. The purpose of this study, Turkey, Qatar, Saudi Arabia and Indonesia explain the financial performance ratios of Islamic banks and Islamic countries to compare the financial performance of banks. In this context, Turkey, Qatar, Saudi Arabia and Indonesia of Islamic banks are examined asset profitability rates, equity profitability ratios, efficiency ratio, operating leverage ratio, diversification degree, free income, equity multiplier ratio, credit growth and re-investment rate averages among in 2011-2017 years. In addition, country averages of performance rates are taken by country-based comparison. As a result of the study, Saudi Arabia were highest operating leverage, non-profit income/operating income and fee income, while Qatar was lowest rates of the country. In terms of efficiency the highest yielding country was found in Indonesia, while Qatar was the country with the lowest efficiency. Total asset/equity, return on assets and credit growth the country of Turkey, has reached the conclusion that Saudi Arabia is the country with the lowest. The country with the highest return on equity and re-investment rate has been determined to be Indonesia. Saudi Arabia was found as the country with lowest return on equity and re-investment rate.

Keywords: Islamic Bank, Financial Performance, Financial Ratios

Jel Code: G21, G39, L25

GİRİŐ

Uluslararası finansal sistemin en önemli aktörlerinden olan bankalar, ũlkelerin ekonomik sistemlerinin gelişmesine, güçlü ve karlı bir yapıya sahip olmasına önemli katkı sağlamaktadırlar. ũlke ekonomileri için hayati öneme sahip olan bankalar birçok açıdan sınıflandırılabilir. Çalışmada bankacılık sistemi faizli ya da faizsiz bankacılık olarak ikiye ayrılarak incelenmiştir. Birinci tür bankacılık sistemine geleneksel bankacılık ya da faiz tabanlı bankacılık; ikinci tür bankacılık sistemine ise faizsiz bankacılık ya da İşlami bankacılık (Katılım bankacılık) sistemi denilmektedir.

Son yıllarda finans sektörünün kurumsal, ulusal ve uluslararası düzeyde canlı, hızlı ve rekabetçi bir durumla karşı karşıya kalması ve 2008 yılında ABD’de başlayan ve tüm dünyayı etkisi altına alan küresel mali kriz ũlkelerin İşlami finansa ve İşlami bankalara yönelmesini sağlamıştır (Smolo ve Mirakhor, 2010:373). Küresel alanda yaşanan krizlerle birlikte faaliyetlerini gerçek bir alt yapıya dayandıran İşlam bankaları (Parlakkaya ve çürük, 2011:397) dünyada önemli bir yatırım alternatifi olarak görölmeye başlamış ve finans ve bankacılık alanında yükselen bir trend olduğu belgelenmiştir (Akh-tar, 2011:125-126).

İslami bankacılık terimi, “Şeriat” olarak adlandırılan İslam’ın değerlerine ve prensiplerine göre gerçekleşen süreç veya ticari sistemi ifade etmektedir. Şeriat kanunlarına göre faizle borç verme veya alma kabul edilmemektedir (Zulfiqar, 2016:403). Diğer bir ifadeyle, İslami bankalarda parayla para üretmek yasaktır ve risk olarak para üretilebilmektedir. Ortaya çıkan risk, iş faaliyetleri katılımcılar tarafından paylaşılmaktadır. Katılımcılık ilkesi, İslami finansın üretken faaliyetlerle zenginliğinin artmasını garanti eden önemli meselelerden birisidir.

TKBB (Türkiye Katılım Bankaları Birliği) (2012) İslami bankacılığı, “bankacılık faaliyetlerini faizsiz olarak gerçekleştiren, kar ve zarara katılma esasına göre fon toplayıp ticareti ortaklık ve finansal kiralama gibi yöntemlerle fon kullandıran bankacılık modelidir” şeklinde ifade etmektedir (TKBB, 2012:2). Doğan vd. (2017) İslami bankacılığı “parasal işlemlerle mal ve hizmet hareketlerinin birbirine sıkı sıkıya bağlandığı, her para hareketinin bir mal ve hizmete karşılık geldiği; gelirin ise kar/zarar ortaklığı şeklinde bölüştüğü bir sistem” olarak tanımlamaktadır (Doğan, vd. 2017:177).

İslami bankalarda tehlike ve belirsizlik ortamının oluşması yasaktır ve öz kaynak ilkesi gereği belirsizlikten kaçınılmaktadır. Bu durum, sahip olmadığımız şeyleri satamayacağımız anlamına gelmektedir. İslami bankalar, alkol, tütün ve pornografi gibi etik dışı sektörlerle yatırım yapmayı yasaklamakta ve toplum için faydalı olan yatırımları teşvik etmektedir (Sekreter, 2017:115). İslami kurullarla uyumlu finansal ürün ve hizmetler sunan bu bankalar Müslüman bireyleri ve dini kaygıları olan firmaları resmi bir mali sisteme geçmesine olanak sağlamaktadır. Kısacası; İslami bankalar, finansal dışlanmayı azaltarak ve daha geniş bir nüfusa finansal hizmet sağlamaktadır (Rabaa ve Younes, 2016:102).

İslami banka gelirleri, müşterileri finanse etmek, menkul kıymetlere yatırım yapmak, diğer finansal kuruluşlardaki mevduat ve döviz gelirlerinden oluşmaktadır (Zulfiqar, 2016:408). İslami bankalar elde ettikleri bu gelirleri kar-zarar paylaşımı ile dağıtır ve şeriat kurallarına göre hareket ederler. Mali ve parasal performansları ise ülkeden ülkeye değişmektedir (Zouari ve Taktak, 2014:147). Genel anlamda baktığımızda bu bankalar sadece Müslüman toplumlara hitap eden bir finansman türü olarak görünse de son yıllarda dünya çapında önemli bir rol üstlenen ve birçok toplum tarafından kullanılan bir bankacılık sistemidir. Bunun en önemli göstergesi dünya İslami Bankacılık Rekabet Raporu’nda 2008 küresel mali krizden sonra İslami bankaların varlıklarının 2008-2012 yılları arasında yıllık ortalama %17 oranında artmasıdır (İbrahim, vd. 2018:145-146). ICD Thomson Reuters İslami Finansa Gelişim Raporu’na (2015) 2020 yılına kadar İslami finans sektörünün varlıklarını %80 artıracığı ve 3.24 trilyon ABD dolarına çıkacağı öngörülmektedir.

İslami bankaların yapısı genel olarak şu şekildedir sıralanabilir; birincisi, bu bankalarda daha öncede bahsedildiği gibi faiz ödemesi yasaklanmıştır. İkincisi, bu bankalar fon temin etmek için pay senedi ihraç ederler veya müşteri mevduatlarını kullanırlar. Üçüncüsü, İslami bankalar kredi vermek yerine döviz bazlı, kiralamaya dayalı ve kar/zarar paylaşımı sözleşmeleri yapılmaktadırlar. Bu sözleşmelerden kar/zarar paylaşımı İslami finansın temel ilkelerindedir. Dördüncüsü, İslami bankalarda fon kullanımı ile ilgili kısıtlamalar bulunmaktadır. Çünkü, İslami kısıtlamalardan dolayı bu bankalarda müşterilere sunulabilecek yatırım türleri sınırlıdır. Beşincisi ise, İslami bankalarda iç kurumsal yönetime göre oluşturulan yönetim kuruluna ek olarak Şeriat Komitesi’de şirket yönetiminde söz sahibidir. Yani, İslami bankaların çok katmanlı bir kurumsal yönetim yapısı bulunmaktadır (Olson ve Zoubi, 2017:71-72).

İslami bankaların performansı ise sürekliliğinin sağlanması için kritik bir öneme sahiptir. Bankaların performanslarını değerlendirirken ekonomik sistem içindeki konumuna bakılmaktadır. Kişiler sahip oldukları fonları bankaya yatırırken baktıkları ölçütlerden birisi bankanın finansal performans ölçütleridir. Çünkü, bankaların risk düzeyi, öz sermaye karlılığı, büyüme eğilimi, işlem hacmi gibi ölçütleri bankanın performansını göstermektedir (Karaayhan, 2008:49).

Çalışmamızda, Türkiye, Kuveyt, Suudi Arabistan ve Endonezyadaki İslami bankaların finansal performans oranları incelenmiştir. Finansal performans oranları incelenirken dört ülkedeki İslami bankaların aktif karlılık oranı, öz sermaye karlılık oranı, verimlilik oranı, faaliyet kaldırıcı oranı gibi performans oranları karşılaştırılmış ve çıkarımlar bu oranların sonuçlarına göre yapılmıştır.

I. LİTERATÜR

Son 20 yıldır yaşanan ekonomik krizlerden İslami bankalarının diğer bankalardan daha az etkilenmesi İslami bankaların birçok araştırmaya konu olmasına yol açmıştır. İslami bankalarla ilgili yapılan araştırmada özellikle finansal performans farklı yöntemler ile ölçülmüştür. Bu bağlamda, İslami bankaların finansal performansları ölçen ulusal ve uluslararası alanda yapılan bazı çalışmalar kronolojik sırayla aşağıdaki gibi özetlenmiştir.

Iqbal (2001) çalışmasında 1990-1998 yılları arasında Suudi Arabistan, Kuveyt, Bahreyn, Ürdün, Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri, Bangladeş, Malezya ve Türkiye’de faaliyette bulunan 12 İslami ve geleneksel bankanın karlılık, likidite, risk ve sermaye gibi performans oranlarını karşılaştırmıştır. Çalışma sonucunda İslami bankaların likidite ve karlılık açısından geleneksel bankalardan daha etkin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Karaayhan (2008) çalışmasında Türkiye’deki İslami bankaların 2002-2007 yılları arasındaki finansal oranlarını bankacılık sektörü oranları ile karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, İslami bankaların sermaye yeterlilik oranları bankacılık sektörünün altında olduğu, varlıklarının büyük bir çoğunluğunun kredilerden oluştuğu, likiditesinin bankacılık sektöründeki oranların altında olduğu, kar payı gelirlerinin de az olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Viverita (2011) Endonezya’daki İslami bankalar ile geleneksel bankaların performanslarını karşılaştırmıştır. Çalışmasının sonucunda, İslami bankaların karlılık oranları ve gelirlerinin geleneksel bankalardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ajlouni ve Hamed (2013), Ürdün’deki 3 İslami bankanın 2005-2009 yılları arasındaki performansını incelemiş ve karşılaştırmışlardır. Araştırma sonucunda, Ürdün’deki İslami bankaların sürekli verimli olduklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca, Ürdün’de İslami banka yöneticileri optimal çıktı elde etmek için rücu haklarını iyileştirerek bankaların verimliliklerinin artabileceğini ifade etmişlerdir.

Doğan (2013) çalışmasında 2005-2011 yılları arasında Türkiye’de faaliyet gösteren İslami ve geleneksel bankaların finansal performansları karşılaştırmıştır. Çalışmasında, performans ölçüsü olarak karlılık, likidite, risklilik, borç ödeme gücü ve sermaye yeterlilik oranları kullanmıştır. Araştırma

sonucunda, İslami bankaların likidite oranı, borç ödeme gücü düşük, riskliliği yüksek olsa da karlılık açısından geleneksel bankaların gerisinde kalmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Toraman vd. (2015), 2006-2014 yılları arasında BIST’de işlem gören 11 mevduat ve 4 İslami bankanın performanslarını karşılaştırmışlardır. Araştırma bulgularında, İslami bankaların son yıllarda daha fazla büyüme göstermesine rağmen aktif büyüklüklerinin henüz yeterli büyüklüğe ulaşmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Banka karlılıkları açısından mevduat bankalarının aktif büyüklüğünün İslami bankalardan daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Esmer ve Bağcı (2016), Türkiye’deki 2005-2014 yılları arasında faaliyet gösteren 4 İslami bankanın finansal performans oranları incelemiştir. Araştırma sonucunda, bazı yıllar bankaların finansal performanslarında düşüş yaşansa da genel olarak karlılık rasyolarının pozitif olduğunu bulgulamışlardır.

Pehlivan (2016) çalışmasında Türkiye’deki İslami bankaların 2006-2014 yılları arasındaki gider-gelir oranları, finansal büyüklük ve karlılık oranları, sermaye yeterlilik rasyosu gibi oranların karşılaştırmasını yapmıştır. Çalışmada, İslami bankaların 2006 yılından sonra, toplam aktif, özkaynaklar, toplanan fonlar ve kullanılan fonlar açısından sektör içindeki paylarının yıllar itibarıyla arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde genelde ülkelerdeki geleneksel bankalar ve İslami bankaların finansal oranlarının karşılaştırıldığı çok sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Ancak, ülkelerin İslami bankalarındaki performans oranlarının karşılaştırıldığını çalışmalara fazla rastlanılmamıştır. Bu nedenle, çalışmamızda 4 Müslüman ülkenin, İslami bankalarının hem kendi ülkeleri içinde, hem de ülkeler arasındaki finansal performans oranlarının ortalaması karşılaştırılmaktadır.

2. ARAŞTIRMA VERİLERİ

Araştırmanın verileri (Kuveyt Türk Katılım Bankası) hariç, Thomson Reuters Datastream verilerinden elde edilmiştir. Kuveyt Türk’ün verilerine ise Türkiye Katılım Bankaları Birliği’nin (TKBB) web sitesinden ulaşılmıştır.

Çalışmadaki rasyolar 2011-2017 yılları arasında Türkiye, Katar, Sudi Arabistan ve Endonezya’daki Tablo 1’de yer alan İslami bankalardan elde edilmiştir.

Tablo 1. Ülkeler ve Ülkelerde Bulunan İslami Bankalar

Türkiye	Katar	Sudi Arabistan	Endonezya
Albaraka Türk	Barwa Bank	Al Rajhi Banking	Syariah Mandiri Bank
Türkiye Finans	Masraf Al Rayan	Alinma Bank	Bukopin Bank
Kuveyt Türk	Katar İslami Bank	AlJazira Bank	Mega Bank
	Katar Uluslararası İslami Bank	Albilad Bank	Syariah Panin Bank
			Rakyat Bank (BRI)
			Negara Bank (BNI)

Çalışma kapsamına alınan 9 finansal oran İslami bankalarının açıklanan mali tablolarından ve finansal rasyolarından elde edilmiştir. Bu finansal rasyolar Tablo 2'deki şekilde hesaplanmaktadır.

Tablo 2. Finansal Rasyolar

Finansal Rasyolar	Hesaplanma Yöntemleri
Verimlilik Oranı	Kar Payı Gideri Dışındaki Giderler/Gelirler
Faaliyet Kaldırıcı	$Miktar\ x\ (Birim - Birim\ Başına\ Değişken\ Maliyet) / Miktar\ x\ (Birim - Birim\ Başına\ Değişken\ Maliyet) - Sabit\ Maliyetleri$
Çeşitlendirme Derecesi	Kar Payı Dışı Gelir/Faaliyet Geliri
Ücret Gelirleri	Toplam Gelir/Kar Payı Dışı Gelir
Öz Sermaye arpanı Oranı	Toplam Aktif/Öz Sermaye
Kredi Büyümesi	$\frac{Kredi_t - Kredi_{t-1}}{Kredi_{t-1}}$
Aktif Karlılık Oranı	FVÖK/Toplam Aktif
Öz Sermaye Karlılık Oranı	FVÖK/Öz Sermaye
Yeniden Yatırım Oranı	Net Sermaye Harcamaları + İşletme Sermayesinde Değişim / Faiz ve Vergiden Önceki Gelir - FVÖK) (1 - vergi oranı)

Tablo 2'deki şekilde hesaplanan finansal oranlar aşağıdaki gibi açıklanmaktadır:

Verimlilik Oranı: Bir bankanın verimlilik oranı, genel giderlerinin gelire oranı ile hesaplanmaktadır. Bu oranda genel gideler içerisinde faiz yani kar payı gideri yer almamaktadır. Verimlilik oranında giderler, maaş, kira ve diğer genel ve idari giderleri içermektedir. Gelir ise genellikle kar payı geliri ve ücret gelirini içermektedir. Banka verimlilik oranı, bir bankanın kaynaklarını gelir haline getirme yeteneğinin hızlı ve kolay bir ölçüsüdür. Bu oran ne kadar düşük ise o kadar iyidir (oranın maksimum %50 olması istenir). Farklı iş modellerinde, benzer gelirlere sahip olan bankaların farklı verimlilik oranları oluşabilmektedir. Örneğin; müşteri hizmetlerine büyük önem veren bir bankanın verimlilik oranı düşerken net karı artabilir. Maliyet kontrolüne odaklanan bir banka düşük verimlilik oranına ve daha düşük kar marjına sahip olabilir. Buna ek olarak bir banka çalışanlarına daha fazla ücret ödüyorsa, yüksek sabit maliyeti olur bu da daha düşük verimlilik oranı yaratabilir. Bir bankanın sabit maliyetleri karşılayabilme derecesi de verimlilik oranını etkiler. Bundan dolayı, aynı orandaki bankaların verimlilik oranlarının karşılaştırılması en anlamlı olanıdır (www.investinganswers.com, 2018).

Faaliyet Kaldırıcı: Bir işletmenin sabit maliyetlerini toplam maliyetlerin bir yüzdesi olarak ölçmektedir. İşletmelerin başabaş noktası ve bireysel satışlarındaki muhtemel kar seviyesini değerlendirmek için kullanılmaktadır. Yüksek faaliyet kaldırıcında, işletme maliyetlerinin büyük bir kısmı sabittir. Bu durumda, işletme artan satışları için büyük kazanç elde etmesine rağmen sabit maliyetlerini karşılamak için yeterli satış hacmine ulaşması gerekmektedir. İşletme sabit maliyetlerini karşıladıktan sonraki tüm satışlarından büyük kazanç elde etmektedir. Düşük faaliyet kaldırıcının olması, işletme satışlarının büyük bir kısmının değişken maliyet olduğunu göstermektedir. Bundan dolayı şirket satış yaptığında direk maliyetine katlanmaktadır. Bundan dolayı, işletme her bir artan satış için daha küçük kazanç elde etmektedir. Bu tür işletmelerin düşük satış seviyesinde kar elde etmesi daha

kolaydır; ancak ek satışlardan fazladan kar elde etmemektedir (AccountingTools, 2017). Faaliyet kaldıraç şu şekilde hesaplanır:

Faaliyet Kaldıraç: Miktar x (Birim – Birim Başına Değişken Maliyet)/ Miktar x (Birim-Birim Başına Değişken Maliyet) – Sabit Maliyetleri

Çeşitlendirme Derecesi: Bankaların performansını etkileyen iç faktörlerden biridir. Faiz dışı gelirin faaliyet gelirine oranı ile hesaplanmaktadır (Onuonga, 2014:97). Bir bankanın faiz dışı gelirleri; alınan ücret ve komisyon, alınan kar payları, bankacılık hizmetleri gelirleri, aktif satışlardan elde edilen gelirler, kar payı dışındaki gelirlerden oluşmaktadır (BDDK 2007:237-338). Faiz dışı gelirin faaliyet gelirine oranı bankanın karı üzerinde olumlu bir etkisinin olması beklenmektedir (Onuonga, 2014:99).

Ücret Geliri: Bir bankanın toplam gelirinin kar payı dışı gelinine oranıdır.

Öz Sermaye Çarpanı Oranı: Toplam aktiflerin öz sermaye oranı şeklinde hesaplanan bu oran toplam aktiflerin, öz sermayenin kaç katı olduğunu göstermektedir. Bu oranın düşük olması firmanın lehinedir. Çünkü oran düşük olduğunda firmanın az borcunun olduğunu göstermektedir (Okka, 2009:119).

Kredi büyümesi: Bankaların tüketicilere ve işletmelere verdiği ve ödenmemiş banka kredilerinin toplam değerinin yıldan yıla değişimini ifade etmektedir. Yani, kredi büyümesi bankaların toplam müşteri kredilerinin t yıldan t-1 yıl'a kadarki yüzde değişimi ile ölçülmektedir (Foos vd. 2010:2931) Finansal performans açısından bankaların kredi büyüklüğü oranı performans ölçüleri arasında en fazla etkiye sahip olan orandır.

Aktif Karlılık Oranı (ROA): İşletmelerin aktiflerini ne ölçüde karlı kullandığını belirlemek için hesaplanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, aktif karlılık oranı birim başına elde edilen karı göstermektedir (Uçkun ve Girginer, 2011:56). ROA, hem vergiden sonraki kar hem de vergiden önceki karı esas olarak iki farklı şekilde hesaplamak mümkündür (Bakır ve Şahin, 2009:147). Çalışmada bankaların vergiden önceki karının toplam aktiflere oranını aktif karlılık oranı olarak dikkate alınmıştır.

Özsermayenin Karlılığı Oranı (ROE): İşletmenin ortaklarının firmaya yaptığı yatırımların etkin kullanılıp kullanılmadığını göstermektedir. Bu oran finansal kaldıraç seviyesinden etkilenmektedir. Eğer finansal kaldıraç iyi kullanılmışsa öz sermaye karlılığı oranı yüksek olmaktadır (Okka, 2009:123). Öz sermaye karlılığı oranı; işletme karının öz sermayeye oranlanması ise hesaplanmaktadır.

ROA ve ROE oranları bankaların karlılığını değerlendirip, tarihsel ve kalite olarak kazançları değerlendirmeyi ve mevcut yapının sürdürülebilirliğini dikkate almaktadır (Ecer, 2013:179).

Yeniden yatırım oranı: Bir işletmenin gelecekteki büyümeyi sağlamak için şu anda ne kadar yatırımından vazgeçeceğini ölçer. Yeniden yatırım oranı genellikle işletmenin en son finansal tabloları kullanılarak ölçülür. Bu oran gelecekte yapılması düşünülen yeniden yatırımın en iyi tahminidir. Bir işletmenin yeniden yatırım oranı, büyük projeye ya da devralma yatırımlarında daha çok kullanılır. İşletmelerin yeniden yatırım oranlarına bakarak gelecekle ilgili daha iyi kararlar alınabilmektedir.

Ayrıca, işletmeler büyüdükçe ve olgunlaştıkka, yeniden yatırım ihtiyaçları (ve oranlar) düşme eğilimindedir. İşletmelerin, yeniden yatırım oranlarına yönelik sektör ortalamaları, geçmişten gelen rakamları kullanmaktan ziyade geleceğe dair daha iyi bir gösterge sağlayabilir. Son olarak, Ar-Ge harcamalarının da yeniden yatırım oranını ölçmek amacıyla sermaye harcamalarının bir parçası olarak sınıflandırılması gerekmektedir (Nyu, Stern, <http://pages.stern.nyu.edu>).

Türkiye’de 2011 ve 2017 yılları arasında faaliyet gösteren ve verilerine ulaşılan  banka bulunmaktadır. Bu bankalar; Albaraka Türk, Türkiye Finans ve Kuveyt Türk’tür.

Tablo 3. Türkiye’deki İşlami Bankaların Finansal Rasyo Ortalamaları

	Verimlilik Oranı	Faaliyet Kaldırıcı	eşitlendirme Derecesi	cret geliri	z Sermaye arpını
Albaraka Türk	0.524286	-0.04157	0.305714	0.157714	12.57714
Türkiye Finans	0.500429	-0.00114	0.335714	0.141286	9.903333
Kuveyt Türk	0.539143	-0.01134	0.317214	0.137714	11.60714
	Kredi Büyümesi	ROA	ROE	Yeniden Yatırım	
Albaraka Türk	0.222571	0.038857	0.185714	0.088286	
Türkiye Finans	-1.66171	0.016	0.149143	0.082286	
Kuveyt Türk	0.449143	0.011857	0.136371	0.078929	

Türkiye’deki İşlami bankalardan verimlilik oranı en yüksek olan banka Kuveyt Türk, en düşük olan banka ise Türkiye Finans’tır. Ancak, genel ortalamalara bakıldığında verimlilik oranları arasında çok bir farkın olmadığı görülmektedir. Faaliyet kaldırıcılarının negatif olduğu görülmektedir. Faaliyet kaldırıcı en yüksek olan banka Türkiye Finans, en düşük olan banka ise Albaraka Türk’tür. Kar payı dışı gelirin faaliyet karına oranı en yüksek olan banka Türkiye Finans, en düşük olan banka Albaraka Türk’tür. cret geliri en yüksek olan Albaraka Türk, en düşük olan Kuveyt Türk’tür. Banka aktiflerinin öz sermayeye oranı en yüksek olan banka Albaraka Türk, en düşük olan banka ise Türkiye Finans’tır. Kredi büyüklüğü en fazla olan banka Kuveyt Türk, en düşük olan banka Türkiye Finans’tır. Aktif karlılığı en yüksek olan banka Albaraka Türk, en düşük olan banka Kuveyt Türk’tür. z sermaye karlılığı en yüksek olan banka Albaraka Türk, en düşük olan banka ise Kuveyt Türk’tür. Yeniden yatırımları en yüksek olan banka Albaraka Türk, en düşük olan banka Kuveyt Türk’tür.

Katar’da 2011-2017 yılları arasında faaliyet gösteren dört İşlami banka bulunmaktadır. Bu bankalar; Barwa Bank, Masraf Al Rayan Bank, Katar İşlami Bank, Katar Uluslararası İşlami Bank’tır.

Tablo 4. Katar’daki İşlami Bankaların Finansal Rasyo Ortalamaları

	Verimlilik Oranı	Faaliyet Kaldırıcı	eşitlendirme Derecesi	cret geliri	z Sermaye arpını
Barwa Bank	0.510857	0.120714	0.245714	0.118429	5.73
Masraf Al Rayan Bank	0.238571	-0.52057	0.162857	0.092286	6.888571
Katar İşlami Bank	0.408286	-0.087	0.48	0.138571	7.078571

Katar Uluslararası İslami Bank	0.336714	-0.07457	0.152857	0.097	6.394286
	Kredi Büyüklüğü	ROA	ROE	Yeniden Yatırım	
Barwa Bank	0.714571	0.017143	0.094571	0.094	
Masraf Al Rayan Bank	0.175429	0.025857	0.171714	0.069571	
Katar İslami Bank	0.218857	0.018143	0.124143	0.046	
Katar Uluslararası İslami Bank	0.140571	0.023143	0.141143	0.033143	

Katar'da faaliyet gösteren 4 İslami bankadan verimlilik oranı en yüksek olan banka Barwa bankası, en düşük olan banka Masraf Al Rayan Bankasıdır. Faaliyet kaldıracı en yüksek olan banka Barwa, en düşük olan banka Masraf Al Rayan Bankasıdır. Kar payı dışı gelirin faaliyet gelirine oranının en yüksek olduğu banka Katar İslami Bankası, en düşük olduğu banka Katar Uluslararası İslami Bankasıdır. Ücret gelirinin en yüksek olduğu banka Katar İslami bankası, en düşük olduğu banka Masraf Al Rayan Bankasıdır. Toplam aktiflerin öz sermayeye oranı en yüksek olan banka Katar İslami Bankası, en düşük olan banka Katar Uluslararası İslami Bankasıdır. Kredi büyüklüğü en yüksek olan banka Barwa Bankası, en düşük olan banka Katar Uluslararası İslami Bankasıdır. Aktif karlılığı en yüksek olan banka Masraf Al Rayan, en düşük olan Barwa Bankasıdır. Öz sermaye karlılığı en yüksek olan banka Masraf Al Rayan, en düşük banka Barwa Bankasıdır. Yeniden yatırımın en yüksek olduğu Katar Uluslararası İslami Bankası, en düşük olan banka ise Barwa Bankasıdır.

Suudi Arabistan'da 2011-2017 yılları arasında verilerine ulaşılan dört İslami banka bulunmaktadır. Bu bankalar; Al Rajhi Bank, Alinma Bank, Bank AlJazira ve Bank Albilad'dır.

Tablo 5. Suudi Arabistan'daki İslami Bankaların Finansal Rasyo Ortalamaları

	Verimlilik Oranı	Faaliyet Kaldıracı	Çeşitlendirme Derecesi	Ücret geliri	Öz Sermaye Çarpanı
Al Rajhi Bank	0.348714	-0.06314	0.602857	0.242286	6.855714
Alinma Bank	0.480143	0.179	0.384286	0.157286	4.247143
AlJazira Bank	0.608429	0.025714	0.74	0.302571	9.145714
Albilad Bank	0.578857	0.036	1.357143	0.353	7.652857
	Kredi Büyüklüğü	ROA	ROE	Yeniden Yatırım	
Al Rajhi Bank	0.101286	0.027571	0.188429	0.078429	
Alinma Bank	0.292143	0.016571	0.066857	0.040429	
AlJazira Bank	0.120714	0.012286	0.112714	0.099714	
Albilad Bank	0.200714	0.019429	0.146857	0.127429	

Tablo 5 incelendiğinde, Suudi Arabistan'da en yüksek verimlilik oranına sahip olan İslami bankanın Aljazira bankası, en düşük orana sahip olan bankanın ise Al Rajhi bankası olduğu tespit edilmiştir. Faaliyet kaldıracı en düşük olan banka Al Rajhi bank, en yüksek olan banka Alinma banktır. Kar payı dışı gelirin faaliyet gelirine oranı en yüksek olan banka Albilad Bankası iken en düşük olan banka Alinma bankasıdır. Ücret geliri en yüksek olan banka Albilad bank iken en düşük olan banka Alinma bank'tır. Banka toplam aktiflerinin öz sermayeye oranı en yüksek olan

banka Aljazira bank olarak bulunmuřken, en dűřük bulunduęu banka ise Alinma bank'tır. Kredi bűyűklűęű açısından en yűksek orana sahip olan banka Alinma bank, en dűřük orana sahip banka Al Rajhi banktır. Aktif karlılıęı en yűksek olan banka Al Rajhi, en dűřük olan banka Aljazira bankasıdır. z sermaye karlılıęı en yűksek olan banka Al Rajhi, en dűřük olan banka Alinma bank'tır. Yeniden yatırımın en yűksek olduęu banka Albilad bankası, en dűřük olduęu banka Alinma bankasıdır.

Endonezya'da 2011-2017 yılları arasındaki verilerine ulaştığımız 6 İşlami banka vardır. Bu bankalar; Bank Syariah Mandiri, Bank Bukopin, Bank Mega, Bank Pan, Bank BRI ve Bank BNI'dir.

Tablo 6. Endonezya'daki İşlami Bankaların Finansal Rasyo Ortalamaları

	Verimlilik Oranı	Faaliyet Kaldırıcı	eşitlendirme Derecesi	cret Geliri	z Sermaye arpanı
Syariah Mandiri Bank	0.774429	0.011014	0.306667	0.198286	13.33714
Bukopin Bank	0.664143	-0.02243	0.158571	0.154571	13.69143
Mega Bank	0.614714	0.008143	0.378571	0.265	8.784286
Syariah Panin Bank	0.583857	-0.07914	0.164286	0.016714	7.715714
BRI Bank	0.428571	0.004143	0.231429	0.097714	7.924286
BNI Bank	0.507571	-0.00414	0.507143	0.210286	7.361429
	Kredi Bűyűklűęű	ROA	ROE	Yeniden Yatırım	
Syariah Mandiri Bank	0.583714	0.010429	0.145571	0.105286	
Bukopin Bank	0.137714	0.012143	0.159143	0.083	
Mega Bank	0.070429	0.018286	0.162286	0.097857	
Syariah Panin Bank	0.092857	0.019	0.153857	0.105	
BRI Bank	0.169143	0.041429	0.342	0.194429	
BNI Bank	0.186857	0.028143	0.208571	0.121571	

Endonezya'da verimlilik oranı en yűksek olan İřlami banka Syariah Mandiri bankası iken en dűřük verimlilik oranına sahip banka, BRI bank tespit edilmiřtir. Faaliyet kaldırıcı en yűksek olan banka Mega bankası en dűřük olan banka ise Syariah Panin bankasıdır. Kar payı dıřı gelirin faaliyet gelirine oranı en yűksek olan banka BNI bankası, en dűřük olan banka ise Bukopin bankasıdır. cret geliri en yűksek olan İřlami banka BNI bank, en dűřük olan banka ise Syariah Panin bankasıdır. Aktiflerin z sermayeye oranı en yűksek olan banka Bukopin bankası en dűřük olan banka ise BNI bankasıdır. Kredi bűyűklűęű en yűksek olan banka Syariah Mandiri bankası, en dűřük olan banka Mega bankasıdır. Aktif karlılıęı en yűksek olan banka Syariah Mandiri bank, en dűřük olan banka BRI bankasıdır. z sermaye karlılıęı en yűksek olan banka BRI bankası, en dűřük olan banka Syariah Mandiri bankasıdır. Yeniden yatırımın oranının en yűksek olduęu banka BRI bankası iken en dűřük olduęu banka Bukopin bankasıdır.

2011-2017 yılları arasında Tűrkiye, Katar, Suudi Arabistan ve Endonezya'daki bankaların finansal performans oranlarının genel ortalamaları Tablo 7'de özetlenmektedir.

Tablo 7. Ülkelerin Genel Finansal Rasyo Ortalamaları

	Verimlilik Oranı	Faaliyet Kaldırıcı	Çeşitlendirme Derecesi	Ücret geliri	Öz Sermaye Çarpanı
Türkiye	0.521286	-0.01802	0.319547	0.145571	11.36254
Katar	0.373607	-0.14036	0.260357	0.111572	6.522857
Arabistan	0.504036	0.044394	0.771072	0.263786	6.975357
Endonezya	0.595548	-0.01374	0.291111	0.157095	9.802381
	Kredi Büyüklüğü	ROA	ROE	Yeniden Yatırım	
Türkiye	-0.33	0.022238	0.157076	0.083167	
Katar	0.312357	0.021072	0.132893	0.060679	
Arabistan	0.178714	0.018964	0.128714	0.0865	
Endonezya	0.206786	0.021572	0.195238	0.117857	

Ülkeler açısından genel bir ortalama alındığında verimlilik oranı en yüksek olan ülke Endonezya; en düşük olan ülke Katar'dır. Faaliyet kaldırıcı en yüksek olan ülke Suudi Arabistan, en düşük olan ülke Katar'dır. Kar payı gelirinin faaliyet gelinine oranı en yüksek olan ülke Suudi Arabistan, en düşük olan ülke Katar'dır. Ücret geliri en yüksek olan ülke Suudi Arabistan, en düşük olan ülke Katar'dır. Toplam aktiflerin öz sermayeye oranı en yüksek olan ülke Türkiye, en düşük olan ülke Katar'dır. Kredi büyüklüğü olarak en yüksek olan ülke Türkiye, en düşük olan ülke Suudi Arabistan'dır. Aktif karlılığı en yüksek olan ülke Türkiye, en düşük olan ülke Suudi Arabistan'dır. Öz sermaye karlılığı en yüksek olan ülke Endonezya, en düşük olan ülke Suudi Arabistan'dır. Yeniden yatırım oranı en yüksek olan ülke Endonezya, en düşük olan ülke Katar'dır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Reel ekonomik finans ile ilgili olan ve ekonomide önem arz eden İslami bankalar ülkenin gelişiminde ve büyümesinde önemli rol oynamaktadır. Diğer bir ifadeyle, İslami bankaların performansı finansal açıdan dikkate alınması gereken bir konudur. Bundan dolayı, İslami bankaların finansal performansının, verimliliğinin ve riskinin belirlenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye, Katar, Suudi Arabistan ve Endonezyadaki 2011-2017 yılları arasında faaliyet gösteren İslami bankaların verimlilik oranı, faaliyet kaldırıcı, kar payı gelirinin faaliyet gelinine oranı, ücret geliri, toplam aktiflerin öz sermayeye oranı, kredi büyümesi, aktif karlılık oranı, öz sermaye karlılığı oranı ve yeniden yatırım oranı karşılaştırılmıştır. Böylece, bu dört ülkedeki İslami bankaların genel performansı ve riskleri araştırılmaktadır. Bu kapsamda ilk olarak ülkelerdeki İslami bankalar kendi içinde daha sonra ise ülkelerin performans ve risk açısından birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

Türkiye açısından bakıldığında 3 İslami banka arasında verimlilik artışı ve kredi büyümesinin en fazla olduğu banka Kuveyt Türk, çeşitlendirme derecesi ve faaliyet kaldırıcının en yüksek olduğu banka Türkiye Finans, ücret geliri, öz sermaye çarpanı, aktif karlılık, öz sermaye karlılığı ve yeniden yatırım oranının en yüksek olduğu banka ise Albaraka Türk olarak tespit edilmiştir. Katar'da bulunan 4 İslami bankadan verimlilik oranı, faaliyet kaldırıcı ve kredi büyümesi en yüksek olan banka

Barwa Bankasıdır. Çeşitlendirme derecesi, ücret geliri, öz sermaye çarpanı oranlarının en yüksek olduğu banka Katar İslami bankası, aktif karlılığı ve öz sermaye karlılığı en yüksek olan banka Masraf Al Rayan Bankası ve yeniden yatırım oranı en yüksek olan banka ise Katar Uluslararası İslami Bankasıdır. Suudi Arabistan'da faaliyet gösteren 4 İslami bankadan verimlilik oranının ve öz sermaye çarpanı oranının en yüksek olduğu banka Al-Jazira bankası, faaliyet kaldırıcı ve kredi büyümesinin en yüksek olduğu banka Alinma Bankası, eşitlendirme derecesi, ücret geliri ve yeniden yatırımın en yüksek olduğu banka Albilad bankası ve aktif karlılığın ve öz sermaye karlılığının en yüksek olduğu banka Al-Rajhi bankasıdır. Endonezya'da ulaşılan 6 İslami bankanın verilerine göre verimlilik oranı, faaliyet kaldırıcı oranı ve kredi büyümesi en yüksek olan banka Syariah Mandiri bankasıdır. Çeşitlendirme derecesinin en yüksek olduğu banka BNI bankasıdır. Ücret gelirinin en yüksek olduğu banka Mega Bank, öz sermaye çarpanı oranının en yüksek olduğu banka Bukopin Bankasıdır. Aktif karlılık oranının, öz sermaye karlılık oranının ve yeniden yatırım oranının en yüksek olduğu banka ise BRI bankasıdır.

Dört ülkedeki İslami bankaların finansal rasyo ortalamaları ise Tablo 8'deki gibi özetlenmektedir.

Tablo 8. Ülkelerin Genel Finansal Rasyo Sonuçları

	Türkiye	Katar	Sudi Arabistan	Endonezya
Verimlilik Oranı		Düşük		Yüksek
Faaliyet Kaldırıcı		Düşük	Yüksek	
Çeşitlendirme Derecesi		Düşük	Yüksek	
Ücret Geliri		Düşük	Yüksek	
Öz Sermaye arpanı	Yüksek		Düşük	
Kredi Büyümesi	Yüksek		Düşük	
ROA	Yüksek		Düşük	
ROE			Düşük	Yüksek
Yeniden Yatırım			Düşük	Yüksek

Ülkelerin İslami banka performansları genel olarak karşılaştırıldığında elde edilen sonuca göre verimlilik oranı en yüksek olan ülke Endonezya; en düşük olan ülke Katar'dır. Endonezya'da diğer ülkelere göre yüksek verimlilik oranının olması bu ülkedeki bankaların harcamalarının arttığını veya gelirlerinin azaldığını göstermektedir. Verimlilik oranının Katar'da düşük olması ise Katar'daki İslami bankaların faaliyetlerinin daha verimli olduğunun ve varlıklarının arttığının bir göstergesidir.

Faaliyet kaldırıcının en yüksek olduğu ülke Suudi Arabistan, en düşük olduğu ülke ise Katar'dır. Suudi Arabistan'daki İslami bankaların faaliyet kaldırıcının yüksek olması, yapılacak tahminlerdeki küçük bir hatanın nakit akışında çok büyük hatalara neden olabileceğini ve risk açısından potansiyel tehlikeyi arttırabileceğini göstermektedir. Faaliyet kaldırıcı düşük olan Katar'da ise riskin daha az olduğu ve hataların telafisinin daha kolay olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kar payı dışı gelirin faaliyet gelirine oranının en yüksek olduğu banka Suudi Arabistan, en düşük olduğu ülke Katar'dır. Bu sonuca göre; Suudi Arabistan'da kar payı dışı gelirlerin artması, iş gücüne ve

bankaya daha fazla yatırım gerektirdiğinden maliyetleri arttırmaktadır. Ayrıca, Suudi Arabistan'daki İslami bankaların yüksek kar payı dışı gelirleri yüksek volatiliteye neden olabilmektedir.

Ücret gelirlerinin en yüksek olduğu ülke Suudi Arabistan, en düşük olduğu ülke ise Katar'dır. Suudi Arabistan'da ücret gelirlerinin yüksek olması çalışanların ücretlerinin diğer üç İslami bankaya göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Toplam aktiflerin öz sermayeye oranının yüksek olduğu ülke Türkiye, düşük olduğu ülke Suudi Arabistan'dır. Bu sonuç, Türkiye'deki İslami bankaların borç yükünün yüksek olduğunu ifade ederken, Suudi Arabistan'da borçların düşük olduğunu göstermektedir.

Kredi büyümesinin en yüksek olduğu ülke Türkiye, en düşük olduğu ülke Suudi Arabistan'dır. Türkiye'de kredi büyüme oranının yüksek olması İslami bankalardaki riskin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum ülkedeki İslami bankaların kredi büyümelerini artırmak için kredi standartlarını ve teminat gerekliliklerini azalttığını göstermektedir. Dahası diğer ülkelere göre daha yüksek kredi büyüme oranının olması ülkedeki İslami bankalarının krediler için yeterli teminat sağlayamadığını göstermektedir.

Aktif karlılık oranının diğer üç ülkeye göre daha yüksek olan ülke Türkiye, daha düşük olan ülke ise Suudi Arabistan'dır. Türkiye'nin aktif karlılık oranının yüksek olması toplam yatırımlardan sağladığı karın yüksek olduğu ifade etmektedir. Suudi Arabistan'da ise toplam yatırımlardan elde edilen kar diğer ülkelere göre daha düşüktür.

Öz sermaye karlılığının ise yüksek olduğu ülke Endonezya, düşük olduğu ülke Suudi Arabistan'dır. Endonezya'da öz sermaye karlılığının yüksek olması İslami bankalara para yatırım kişilerin karlarının yüksek olduğunu göstermektedir.

Yeniden yatırım oranının en yüksek olduğu ülke Endonezya, en düşük olduğu ülke Suudi Arabistan'dır. Bu sonuç Endonezya'daki bankalarda, yatırılan paraların sabit gelirli bir yatırıma yatırdıktan sonra parayı başka bir yatırım aracına yatırdığında elde ettiği kar payı tutarının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Genel sonuca göre verimlilik, faaliyet kaldırıcı ve kar payı dışı gelirin faaliyet gelirine oranı açısından iyi olan İslami bankalar Katar'da bulunmaktadır. Ücret geliri, toplam aktifin öz sermayeye oranı ve kredi büyümesi açısından diğer ülkelere göre iyi olan ülke Suudi Arabistan'dır. Aktif karlılık açısından iyi olan ülke Türkiye, öz sermaye karlılığı ve yeniden yatırım oranı açısından iyi olan ülke Endonezya'dır.

KAYNAKÇA

- ACCOUNTINGTOOLS. (2017). <https://www.accountingtools.com/articles/2017/5/13/operating-leverage> (Erişim Tarihi:11.10.2018).
- AJLOUNİ, Moh'd, M. and OMARI, Hamed, O. (2013). Performance Efficiency of the Jordanian Islamic Banks Using Data Envelopment Analysis and Financial Ratios Analysis. European Scientific Journal, Special Edition No:1, 271-281.

- AKTHAR, Muhammad, F., ALI, Khizer and SADAQAT, Shama. (2011). Factors Influencing the Profitability of Islamic Banks of Pakistan. *International Research Journal of Finance and Economics*, 66, 125-132.
- BAKIR, Hasan ve şAHİN, Cumhuri. (2009). Yöneticiler İçin Finansal Tablolar Analizi, Detay Yayıncılık, Ankara.
- BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU (BDDK). (2007). Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ. BDDK yayınları, 254s.
- DOĞAN, Mesut. (2013). Katılım ve Geleneksel Bankaların Finansal Performanslarının Karşılaştırılması: Türkiye Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 58, 175-188.
- DOĞAN, BURTAN, Bahar, KAYA, Mesut ve NARIEK, Nevzat. (2017). Dünya Bankacılık Sektöründe İşlami Bankacılık Sisteminin Gelişimi, alışma Prensipleri ve Türkiye’de İşlami Bankacılığı Üzerine Bir Analiz. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(48), 175-190.
- ESMER, Yusuf ve BAĞCI, Haşim. (2016). Katılım Bankalarında Finansal Performans Analizi: Türkiye Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 17-30.
- FOOS, Daniel, NORDEN, Lars and WEBER, Martin. (2010). Loan Growth and Riskiness of Bank. *Journal of Banking & Finance*, 34:2929-2940.
- GÖKALP, Füsün. (2014). Kriz Öncesi ve Kriz Sonrası Dönemler İtibariyle Katılım Bankaları ve Ticari Bankaların Karlılığı Üzerine Karşılaştırılabilir Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32, 191-201.
- İBRAHİM, Hasmiene, D., OMAR, Normah and HAMDAN Hamdino. (2018). Critical Financial Analysis of Islamic Bank in The Philippines: Case Study of Amanah Islamic Bank. *Global Journal Al-Thaqafah, Special Issue*, 145-156.
- INVESTINGANSWERS. <https://investinganswers.com/financial-dictionary/ratio-analysis/bank-efficiency-ratio-2556> (Erişim Tarihi: 11.10.2018).
- IQBAL, Munawar. (2001). Islamic and Conventional Banking in the Nineties: A Comparative Study. *Islamic Economic Studies*, 8(2), 1-28.
- KARAYHAN, İsmail. (2008). Bankalarda Performans Değerlendirme ve Türkiye’de Faaliyet Gösteren Katılım Bankaları Üzerine Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD., Muhasebe ve Finansman Bilim Dalı, Konya.
- NYU, STERN, The Fundamental Determinants of Growth. (http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/valquestions/growth.htm). (Erişim Tarihi:28.11.2018).
- OLSON, Dennis and ZOUBI Taisier. (2017). Convergence in Bank Performance For Commercial and Islamic Banks During and After The Global Financial Crisis. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 65, 71-87.
- ONUONGA, Susan, M. (2014). The Analysis of Profitability of Kenya’s Top Six Commercial Banks: Internal Factor Analysis. *American International Journal of Social Science*, 3(5), 94-103.
- PEHLİVAN, Pınar. (2016). Türkiye’de Katılım Bankacılığı ve Bankacılık Sektöründeki Önemi. Seluk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 16(31), 296-324.
- RABAA, Badri and YOUNES, Boujelbene. (2016). The Impact of the Islamic Banks Performances on Economic Growth: Using Panel Data. *International Journal of Economics and Finance Studies*, 8(1), 101-111.
- RAMLAN, Hamidah and ADNAN, Mohd, S. (2016). The Profitability of Islamic and Conventional Bank: Case Study in Malaysia. *Procedia Economics and Finance*, 35, 359-367.
- SEKRETER, Ahmet. (2017). Green Finance and Islamic Bank. *International Journal of Social Science & Educational Studies*, 4(3), 115-121.

- SMOLO, Edib and MIRAKHOR, Abbas. (2010). The Global Finansal Crisis and its implications for the Islamic Financial Industry. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 3(4), 372-385.
- TÜRKİYE KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ (TKBB). (2012). Katılım Bankacılığı Nedir? Nasıl Çalışır?. <http://www.tkbb.org.tr/Documents/Yonetmelikler/TKBB-Katilim-Bankaciligi-Nedir-Brosur.pdf>, (Erişim Tarihi:11.10.2018).
- TORAMAN, Cengiz, ATA, H.Ali ve BUĞAN, Mehmet. (2015). Mevduat ve Katılım Bankalarının Karşılaştırmalı Performans Analizi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 16(2), 301-310.
- VIVERITA, V. (2011). Performance Analysis of Indonesian Islamic and Conventional Banks. Retrieved from <http://ssrn.com/abstract=1868938> dated 22.09.2011 (Erişim Tarihi: 15.10.2018).
- ZOUARİ, Sarra, Ben, S. and TAKTAK Neila, B. (2014). Ownership Structure and Financial Performance in Islamic Banks: Does Bank Ownership Matter?. *International of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 7(2), 146-160.
- ZULFİQAR, Sehar, HADDAD, Hossam, AL-SHEHHI, Yahya and MATE, Domiciain. (2016). Financial Performance of Islamic Bank in the United Arab Emirates, Pakistan and Jordan: A Case Comparative Study with Dupont Approach. <http://anale.steconomiceuoradea.ro/volume/2016/n2/040.pdf>, 403-409. (Erişim Tarihi: 28.11.2018).